

Academische Opleidingsschool

Alliantie Voortgezet Onderwijs voor Nijmegen
en het Land van Maas en Waal

NOTRE
DAMES
ANGES

ILS Hogeschool Arnhem Nijmegen en Radboud Universiteit

Aanbod Workshops voor praktijkbegeleiders

Schooljaar 2015-2016

Inhoud

I Bovenschools aanbod

- a. Begeleiden met behulp van video
  - 1. Traject 1 (3 bijeenkomsten)
  - 2. Traject 2 (4 bijeenkomsten)

II Aanbod voor op de scholen

- a. Workshops pedagogische competentie
  - 1. De Pedagogische competentie en Morele vorming
  - 2. Waardenoriëntatie en het Moreel Kompas
- b. Koppeling theorie-praktijk
- c. Introductieworkshop Begeleiden met behulp van video
- d. Anders voorbeeldig zijn
- e. De beoordeling van het werkplekleren en het schrijven van een goed woordrapport.
- f. Hoe krijg ik de student in beweging m.b.v. de weekreflectie?
- g. Introductie op werkplekleren met leerwerktaken
- h. Begeleide intervisie

I Bovenschools aanbod

a. Begeleiden met behulp van video: De interpersoonlijke competentie

Traject 1

3 bijeenkomsten voor praktijkbegeleiders die de workshop 'begeleiden met behulp van video' al gevolgd hebben

Traject 2

4 bijeenkomsten, voor praktijkbegeleiders die nog geen workshop 'begeleiden met behulp van video' hebben gevolgd.

Inhoud

In deze training leert u effectief gebruik te maken van video-opnames bij de begeleiding van beginners in het onderwijs.

Voor de meeste beginnende docenten is de interpersoonlijke competentie een belangrijk aandachtspunt. Voor een 'gezonde' ontwikkeling van deze competentie is het voor beginners in het onderwijs van belang dat zij een adequaat beeld hebben van de interpersoonlijke indruk die zij op hun leerlingen maken. Dit blijkt voor veel beginners niet eenvoudig te zijn. Zij hebben vaak onvoldoende idee hoe ze hier op zouden kunnen letten.

Video-opnames van lessen waarbij de beginnende docent goed te zien is, blijken een krachtig hulpmiddel om de interpersoonlijke competentie van beginners (zowel hun gedrag, kennis als houding) te ontwikkelen.

Resultaat

Na de cursus

- Kunt u aspecten van interpersoonlijke competentie bij beginnende docenten herkennen en benoemen.
- Bent u op de hoogte van recente wetenschappelijke inzichten op het gebied van de interpersoonlijke competentie.
- Weet u hoe u video-beelden in kunt zetten bij de begeleiding van beginnende docenten.
- Bent u op de hoogte van de belangrijkste aandachtspunten bij de begeleiding van beginners.

Aanpak

Tijdens elk dagdeel worden veel video-fragmenten van docenten in actie bekeken. Door te oefenen met het bekijken en bespreken van video's leren begeleiders een gemeenschappelijke taal waarmee ze over de interpersoonlijke competentie kunnen communiceren. Op een systematische manier samen met collega's over video's van onderwijssituaties spreken blijkt een zeer leerzame bezigheid te zijn.

Reacties van deelnemers

"Inspirerend en leerzaam"

"Veel tips en trucs om op een andere manier naar studenten (video) te kijken."

"Verhelderend."

"Door deze workshop heb ik beter leren kijken naar het docentschap van mijn lio (zowel op video als 'live')."

II Aanbod voor op de scholen

a. De pedagogische competentie': basis (I) en vervolg (II)

Workshop I: De Pedagogische competentie en Morele vorming

Inhoud

Zijn we in staat om leerlingen en studenten op te halen bij *waar ze zijn* en aan te sluiten bij eigenlijke behoeften? Begrijpen we waarom vorming en Bildung huidige speerpunten zijn in de onderwijssector? Wat is de meerwaarde van epiek en epische perceptie in het onderwijs anno nu?

Wat is het verschil tussen de intra, interpersoonlijke en de pedagogische competentie? Hoe kun je zien in welke mate een student pedagogisch competent is? Hoe begeleid je studenten bij het werken aan hun pedagogische competentie?

In deze workshop gaan we in op de pedagogische competentie van de deelnemer zelf en van de student in opleiding. Om deze competentie zichtbaar en concreet te maken wordt ingezoomd op wat er randvoorwaardelijk nodig is voor opvoedkundige sensitiviteit en moreel bewust handelen en begeleiden. Er wordt steeds een accent gelegd op zelfscholing door een *epische* benadering van vraagstukken.

Resultaat

Na deze workshop:

- ken je (meer) visies vanuit nieuwe theorieën waardoor je *anders* leert kijken naar wat *pedagogisch vaardig zijn* nog meer is;
- beschik je over nieuwe vragen om studenten te begeleiden bij het moreel en pedagogisch wakker en bekwaam worden;
- verken je de verhouding morele vorming en pedagogisch handelen inclusief het eigen waardenpallet betreffende jouw wereldbeschouwing;
- doe je inzichten op uit je eigen praktijk en ben je je bewust van wat morele dilemma's kunnen zijn en hoe pedagogisch bewustzijn epische vorming bewerkstelligt;
- je (h)erkent wat nodig is voor een student of leerling door bewuster naar behoeften te leren kijken.
- kennisname en toepassing pedagogische ARC model van L. Stevens en de pedagogiek van de onderbreking van G. Biesta;
- ken je het onderscheid tussen de intra, interpersoonlijke en de pedagogische competentie;
- heb je handvatten bij het begeleiden van studenten in hun ontwikkeling naar pedagogisch competent docentschap.

Aanpak

We maken gebruik van beeldmateriaal, praktische (kunstzinnige) opdrachten en een ronde tafel dialoog.

Reacties van deelnemers

"Zet je aan het denken over eigen handelen en waarden."

"Ik vond het inhoudelijk erg goed. Koppeling van de literatuur en praktijk erg fijn!"

"Erg interessant. Nodigt uit tot meer erover lezen, willen weten etc."

"Inspirerend, zet aan tot nadenken over je eigen innerlijke drijfveren e.d."

Workshop II: Waardenoriëntatie en het Moreel Kompas (Nieuw)

Inhoud

Verdiepingsworkshop als vervolg op de workshop 'pedagogische competentie en morele vorming'. In deze tweede sessie staat het werken met individuele waarden, drijfveren en visie centraal en hoe dit werkzaam kan zijn/worden in de eigen cirkel van invloed. Werken met bewustzijn en zingeving aan persoonlijk leiderschap met behulp van archetypen en metaforen. Bouwen aan een innerlijk moreel kompas met een kunstzinnige werkvorm.

Vragen die aan bod komen:

Wat betekent normatieve professionalisering in het onderwijs en wat betekent dat voor mij?
Ben ik in staat leiding te nemen over de processen waar ik volop deelnemer van ben? Hoe kan ik werken met mijn schaduwzijde; de blinde vlek als *plek der moeite*.
Wat spreekt mij aan, verre interesses of bekend; expertise als kennis of kunde? Wat wil ik kunnen (ambitie) op het gebied van ethiek, pedagogische tact en persoonlijk leiderschap?

Resultaat

Na deze workshop:

- heb je inzichten geduid uit je eigen praktijk en word je bewuster van morele (oordeels)vorming en morele intuïtie;
- ben je aan de slag geweest met intra persoonlijk bewustzijn en interne discipline
- herken je beter belemmeringen in jezelf en heb je bewustzijn over eigen mentale modellen en/of fixaties;
- heb je inspiratie opgedaan om (morele en pedagogische) tact te oefenen en uit te ontwikkelen;
- heb je eigen vaardigheden en persoonlijke waarden blootgelegd voor de bouw van een innerlijk moreel kompas;
- heb je kennis opgedaan inzake fenomenen van de huidige tijdsgeest, prominente huidige denkers en actualiteiten in het onderwijsveld;
- kun je jezelf vanuit inzicht, door middel van praktische aandacht richters, hernieuwd verhouden tot werkzaamheden, collega's en situaties.
- heb je beeld bij de ontwikkelingen inzake bildung en vorming in het onderwijs en wat je zelf al doet op dit gebied.

Aanpak

We maken gebruik van beeldmateriaal, praktische (dramatische werkvorm) opdrachten en een ronde tafel dialoog

b. Koppeling theorie-praktijk

Inhoud

Tijdens de stage blijkt regelmatig dat een student het lastig vindt een verband te leggen tussen de ervaringen die hij/zij opdoet tijdens de stage en de theoretische kennis die op de opleiding is aangeboden. De SPD heeft een ondersteunende rol in het maken van deze vertaalslag.

Resultaat

Na de workshop heb je:

- zicht op de literatuur die bij onderwijskunde op de opleiding wordt gebruikt;
- geoefend om vanuit de literatuur (selectie) een les te observeren;
- geoefend in het voeren van een begeleidingsgesprek waarbij je gebruik maakt van de 'koppelkaart'.

Aanpak

Na het bestuderen van een selectie van veelgebruikte onderdelen van boeken die op de opleiding gebruikt worden, ga je aan de slag met beeldmateriaal en praktische opdrachten.

Reacties van deelnemers

"Bruikbaar materiaal voor input bij begeleiding(s)gesprekken."

"Goed om meer van de theorie te weten te komen. Ik ga zeker ook weer wat (bij)lezen."

"Leuk dat we in groepjes afwisselden, ze kon je met meerdere collega's in gesprek."

c. Introductieworkshop 'Begeleiden met behulp van video'

Inhoud

In deze workshop gaan we in op de mogelijkheden en voordelen van het gebruik van video bij de begeleiding van beginnende docenten.

We gaan in op vragen als:

- 'Zien' we als begeleiders allemaal hetzelfde als we naar een video-opname van een les kijken?
- 'Zien' we als begeleiders hetzelfde als onze studenten?
- Hoe kunnen we de veelheid aan observatiemogelijkheden die video biedt inperken tot een werk-bare hoeveelheid?

Resultaat

Na deze workshop:

- Ken je de voordelen van de inzet van video;
- Heb je kennis gemaakt met het herkennen en benoemen van belangrijke docentgedragingen op video;
- Ben je je bewust van je eigen perceptie in verhouding tot die van jouw collega's.

Aanpak

We zoeken antwoorden op bovenstaande en andere vragen door naar een aantal video-opnames van beginners in het onderwijs te kijken.

Reacties van deelnemers

"Nuttig, bruikbaar, goede tips."

"Zeer goed bruikbaar in de praktijk."

"Onderhoudend en informatief."

d. Anders voorbeeldig zijn

Inhoud

In deze workshop bespreken we de vorm van een effectieve begeleidingsgesprek en oefenen we met een gespreksvorm die gebaseerd is op de gesprekscriteria die de onderzoekster Helen Timperley voor effectieve gespreksvoering in begeleidingssituaties heeft geformuleerd.

We gaan in op vragen als:

- Hoe zet je je eigen observaties en beoordeling daarvan – je praktijkkennis - als praktijkbegeleider in bij het begeleidingsgesprek ?
- Wat zijn belangrijke eisen aan een begeleidingsgesprek? Wat maakt het effectief?
- Wat is het belang van het **delen van observaties, concerns en werkpunten** door de praktijkbegeleider met de student?

Resultaat

Na deze workshop

- Heb je gewerkt met de gespreksvorm van Timperley naar aanleiding van twee videolessen en geregistreerde begeleidingsgesprekken over die lessen .
- Ga je een begeleidingsgesprek van jezelf met een student opnemen en (na)bespreken met je schoolopleider.

Aanpak

Na een uiteenzetting van de achtergronden, ga je op basis van videoregistraties een tweetal gevoerde begeleidingsgesprekken analyseren. Dat doe je in kleine groepen. De uitkomsten van het gesprek worden nabesproken.

e. Beoordeling van het werkplekleren en het schrijven van een goed woordrapport

Inhoud

Hoe maak je als praktijkbegeleider een kwalitatief goede beoordeling van het werkplekleren? Hoe kan ik een degelijke en onderbouwde beoordeling schrijven op de competenties en wat zijn de randvoorwaarden en de eisen?

Tijdens de workshop leert de praktijkbegeleider een woordrapport samen te stellen voor de eigen student (en) met als opbrengst efficiëntie, tijdwinst en een kwalitatief geborgd woordrapport.

Resultaat

Na deze workshop

- Heb je zicht op de routing en verantwoordelijkheden bij de beoordeling van het werkplekleren.
- Kun je werken met het nieuwe beoordelingsinstrument voor het werkplekleren waaronder de holistische beelden, de gedragsindicatoren bij de competenties en het nieuwe format voor het woordrapport.
- Heb je geoefend met het woorden geven aan de beoordeling van de student die je begeleidt en een deel van je woordrapport klaar.
- Heb je het beoordelingsinstrument "on the job" toegepast en ter plekke de feedback ingezet ter verbetering van de beoordeling van je eigen student.

Aanpak

Je wordt getraind in het schrijven van een goede en valide beoordeling door de beoordelingsprocedure te bespreken en te werken (*woorden te geven*) aan het woordrapport van de student die je nu begeleidt.

Reacties van deelnemers

"Bruikbaar op alle niveaus: spd, abs,abi. Zeer concreet."

"Weet nu wat er van me verwacht wordt over 2 weken bij m'n tussenevaluatie."

"Zeer praktisch en meteen te gebruiken voor mijn eigen woordrapport. Veel inspiratie."

"Echt een meerwaarde, goede kapstok om de evaluatie te bespreken/ opschrijven."

f. Hoe krijg ik de student in beweging m.b.v. de weekreflectie?

Inhoud

Wat is het belang van een goede weekreflectie en hoe stel ik de juiste vragen, die de student in beweging brengen?

We gaan in op vragen als:

- Wat is het belang van de weekreflectie?
- Hoe ziet een goede weekreflectie eruit en op welke manier kun je feedback geven?
- Hoe coach ik de student en stel ik diepere vragen die de student in beweging brengt zijn leerpunten aan te pakken?

Resultaat

Na deze workshop

- Kun je de weekreflectie effectief gebruiken als middel om het leren van je student te ondersteunen.
- Kun je effectief het leerproces van de student sturen m.b.v. coachende vragen.

Aanpak

Na een uiteenzetting van de achtergronden ga je oefenen met recent en authentiek materiaal.

Reacties van deelnemers

“Nuttig voor spd's die moeite hebben om te evalueren/feedback te geven op reflecties.”

“Praktisch, duidelijk. Handvatten voor begeleiden gegeven waar je echt iets mee kunt.”

“De workshop heeft weer eens duidelijk gemaakt hoe je je student kunt ondersteunen in zijn leerproces zonder te vervallen in allerlei tips, maar door naar diepere lagen te willen doordringen.”

g. Introductie op werkplekleren met leerwerktaken

Inhoud

In deze workshop gaan we in op het gebruiken van leerwerktaken bij het werkplekleren van leraren in opleiding.

Vragen die aan bod komen:

- Wat is werkplekleren?
- Voor welk probleem zijn leerwerktaken een oplossing?
- Wat is een goede leerwerktaak?

Resultaat

Na deze workshop:

- heb je zicht op de mogelijkheden van leerwerktaken als middel om het leren te ondersteunen;
- weet je hoe je leerwerktaken kunt inzetten.

Aanpak

Na een uiteenzetting van de achtergronden, ga je op basis van je eigen leerwerkgeving een eerste eigen leerwerktaak ontwikkelen.

Reacties van deelnemers

“Prettig om te werken aan de hand van concrete voorbeelden icm theoretische onderbouwing.”

“Goede combinatie, theorie en praktijk”

“Handige punten om de begeleiding aan op te hangen”

h. Begeleide intervisie

Inhoud

In deze workshop gaan we in op ingebrachte casussen van de praktijkbegeleiders.

We gaan in op vragen als:

- Wat vond je lastig?
- Wat zou willen leren?
- Wil je adviezen of oplossingen?
- Wil je kijken naar je eigen handelen (inzicht)?

Resultaat

De SPD gaat naar huis met voor hem/haar toepasbare handvatten in het begeleiden/opleiden van studenten

Aanpak

De aanpak wordt afgestemd op de casuïstiek. Enkele voorbeelden zijn: de incident methode, socratische intervisie of intervisie met behulp van de logische niveaus van Bateson.